

Příloha č. 1 - SÚA, fond Předsednictvo vlády ČSSR, signatura 255/2/5, 1973
(Přepis)

Odbor zemědělství, výživy,
lesního a vodního hospodářství

č.j. 1959/73-17

Vypracoval : ing. M. Drnek

I n f o r m a c e
pro předsedu vlády ČSSR s. dr. L. Š t r o u g a l a

Věc : střetání zájmů těžby radioaktivních surovin a ochrany zdrojů podzemních vod v oblasti české křídly.

Podle pokynu vedoucího Úřadu předsednictva vlády s. ing. F. Štafy předkládáme informaci o střetání zájmů těžby radioaktivních surovin a ochrany podzemních vod v oblasti české křídly.

V prostoru Hamr na Jezeře se začíná rozvíjet těžba uranu z cenomanských křídových souvrství. Nad nimi v tzv. turonských souvrstvích jsou vydatné zdroje kvalitních podzemních vod, které jsou součástí hydrogeologicky nejaktivnějšího území celé české křídové pánve. Tyto kvalitní zdroje podzemních vod již dnes jsou částečně využívány jednak jako hlavní zdroj pitné vody aglomerace Jablonec-Liberec, jednak pro vodovod města Mimoně a okolí.

Vlastní technologie těžebních prací uranového průmyslu (na tomto velikostí rozlohy ojedinělém sedimentárním ložisku uranových surovin) se teprve ověřuje v rámci výzkumného úkolu státního plánu vědy a techniky na léta 1971 - 1975. Těžba je připravována a zčásti již prováděna jednak báňskou technologií, přičemž musí být odčerpávány podzemní vody z cenomanského souvrství, jednak technologií chemického vyluhování (za použití silných kyselin).

Hydrogeologická problematika, která souvisí s těžbou v této oblasti, je řešena v rámci dílčího úkolu P-09-125-012-7 "Vliv hornického a hydrotechnického dobývání na hydrogeologické poměry v severočeské křídě". Tento výzkumný úkol má být dokončen v prvním pololetí 1974. Na jeho řešení se podílejí zejména organizace Českého geologického úřadu, Československého uranového průmyslu, ministerstva lesního a vodního hospodářství ČSR a Československá akademie věd.

Vodohospodářské potřeby společnosti mohou být ohroženy:

- úbytkem množství a znehodnocením kvality podzemních vod využitelných zejména pro zásobování obyvatelstva,
- přestoupením přípustných koncentrací radioaktivity v povrchových tocích - Ploučnice, Plouznický potok, Ještědský potok ap. (vypouštěním silně radioaktivních důlních a odpadních vod vznikajících při těžbě a úpravě rud).

Odčerpáváním důlních vod se zmenšuje využitelná zásoba podzemních zdrojů pitných vod, za které není náhrada ani v místě těžby, ani v široké okolní oblasti. Dosah tohoto úbytku na bilanci zdrojů pitných vod bude závislý na objemu, plošném rozsahu a době těžby rud v prostoru mezi Labem, Jizerou a státní hranicí s NDR.

Při těžbě radioaktivních surovin těžební šachta prochází turonským souvrstvím, dále nepropustným mezipásmem mezi turonem a cenomanem a vniká do cenomanských souvrství, která jsou zájmovou sférou těžby. Pokud zařízení pro těžbu nebo manipulace se zařízením při obou uvažovaných technologiích by neodpovídaly potřebnému stupni zabezpečení ochrany podzemních pitných vod, dojde nutně k znehodnocení jejich kvality.

Náhrada těchto jedinečných podzemních zdrojů pitné vody by byla sice možná ze vzdálených povrchových toků, avšak v celkové dlouhodobé vodohospodářské bilanci (uvažované dosud pro období do roku 2000) množství kvalitní vody by chybělo.

Přítomná náhrada na zdroj, úpravu a dopravu povrchových vod pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou by mnohonásobně převýšily náklady spojené s využitím vody ze zmíněných podzemních

zdrojů. Lze říci, že 1m³/s pitné vody z povrchových zdrojů řádově stojí 1 mld. Kčs investičních nákladů, zatímco 1m³/s vody z podzemních zdrojů v křídové oblasti stojí zhruba polovinu.

V současné době nelze ještě vyhodnotit následky, ani stanovit oblast, která z hlediska vodohospodářského může být těžbou ohrožena.

S cílem vyloučit, resp. na únosnou míru omezit negativní následky těžby na vodní hospodářství, sledují její přípravu a postup:

- vodohospodářské a hygienické orgány
- (okresní národní výbory, Severočeský KNV v Ústí n.L., ministerstva lesního a vodního hospodářství ČSR a zdravotnictví ČSR, hlavní hygienik),
- organizace vodního hospodářství
- (Vodohospodářský rozvoj a výstavba Praha, Krajské vodohospodářské a investiční středisko v Teplicích, vodní zdroje Praha, Státní vodohospodářská inspekce),
- organizace Českého geologického úřadu.

Tyto orgány a organizace spolupracují se složkami Československého uranového průmyslu (a to s Geologickým průzkumem Čs. uranového průmyslu a se závodem ČsUP v Hamru na Jezeře).

Činnost všech uvedených orgánů a organizací je neobyčejně komplikovaná tím, že postup přípravy i vlastní těžba podstatně předbíhají výzkumné a průzkumné práce, nezbytné nejen pro ochranu mimořádného bohatství vodního fondu, ale i pro efektivnost a bezpečnost těžebních prací.

Z celospolečenského hlediska je žádoucí, aby postup a způsob těžby radioaktivních surovin:

- do doby ukončení výzkumu respektovaly ochranu pozemních i povrchových vod a krajiny včetně zájmů zemědělství a lesního hospodářství;
- po ukončení výzkumu přísně byly orientovány podle jeho výsledků.

Lze očekávat, že ochranná opatření, jež bude nutno provést po ukončení výzkumu, mohou mít negativní vliv na vzrůst nákladů, zejména v uranovém průmyslu a ve vodním hospodářství;

- v dalších lokalitách severočeské oblasti byly povolovány jen v návaznosti na výzkum a průzkum ukončený v dostatečném časovém předstihu, jakož i na dohodnutý způsob a rozsah ochranných opatření.

Z celospolečenského hlediska je nezbytné dodržet takovýto postup i v případě uvažované těžby uhlí na Mělnicku.

Opatření, která je nutno provádět v celospolečenském zájmu, spadají do působnosti :

- federálního ministerstva paliv a energetiky,
- federálního ministerstva pro technický a investiční rozvoj,
- Státní plánovací komise,
- ministerstva lesního a vodního hospodářství ČSR,
- Českého geologického ústavu,
- Severočeského KNV v Ústí nad Labem,
- okresního národního výboru Česká Lípa,
- okresního národního výboru Liberec.

V Praze dne 26. ledna 1973

Vedoucí odboru:

v zast. (podpis nečitelný)